

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

1. Samenvatting

De partnerschapsovereenkomst is een traditioneel algemeen kaderakkoord dat drie traditionele aspecten behelst, met name het politieke, het economische en de samenwerking in verschillende andere domeinen.

Deze partnerschapsovereenkomst vormt een belangrijke stap in de versterking van de relaties tussen de Europese Unie (EU) en Armenië. De samenwerking met Armenië richt zich in het bijzonder op economische en bestuurlijke hervormingen om de weerbaarheid van het land te versterken en inclusieve economische ontwikkeling te stimuleren.

De overeenkomst zal zorgen voor een nauwe en regelmatige dialoog die de bestaande samenwerking op verschillende vlakken moet verbeteren. Daarnaast zal zij ook leiden tot een dialoog en samenwerking inzake algemene thema's zoals energie, veiligheid, innovatie, duurzame ontwikkeling en de bevordering van de mensenrechten.

Dit ontwerp van instemmingsdecreet kadert in de strategische doelstelling "Vlaanderen maakt deel uit van een slagkrachtige EU" uit de beleidsnota Buitenlands Beleid, Internationaal Ondernemen en Ontwikkelingssamenwerking.

2. Situering

2.1. De relaties tussen de Europese Unie, Vlaanderen en Armenië

Europese Unie

De Europese Unie en Armenië zetten zich ervoor in om hun samenwerking op alle mogelijke gebieden te versterken en te verdiepen. De EU en Armenië ondertekenden op 22 april 1996 een partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst (PSO) die op 1 juli 1999 in werking is getreden. Die overeenkomst vormt de juridische basis voor de huidige bilaterale betrekkingen en regelt de samenwerking op verschillende domeinen.

Armenië is een bevoorrechte partner in het Europese nabuurschaps- en partnerschapsbeleid (ENP) dat is bedoeld om een bevoorrechte relatie op te bouwen met de buurlanden in Oost-Europa, ten zuiden van de Middellandse Zee en in de zuidelijke Kaukasus die geen uitzicht hebben op toetreding tot de EU.

Armenië maakt deel uit van het Oostelijk Partnerschap, een ambitieus politiek project dat in 2003 van start is gegaan. In dit partnerschap wil de EU geleidelijk aan verder gaan dan de traditionele handels- en samenwerkingsbetrekkingen. Op economisch vlak biedt het preferentiële handelsbetrekkingen, een betere toegang tot de interne EU-markt, betere verbindingen met de EU (voor energie, vervoer en telecommunicatie) en de mogelijkheid om deel te nemen aan bepaalde EU-programma's. Ook wordt extra financiële en technische steun geboden. De EU streeft naar een nauwe band met deze landen die verder gaat dan een louter bilaterale samenwerking. Een geleidelijke economische integratie en een verruiming van de politieke samenwerking zijn de voornaamste doelstellingen.

Armenië besliste in september 2013 om de associatieovereenkomst met de EU niet te ondertekenen. De EU en Armenië onderhouden wel een politieke en handelsdialoog op gebieden waar dit verenigbaar is met de deelname van Armenië aan de Euraziatische Economische Unie (EEU). De EU is de belangrijkste handelspartner van Armenië, goed voor ongeveer 29,7% van de totale handel in Armenië.

De EU verleent steun aan de hervormingsinspanningen van Armenië. Voor de periode 2014-2017 werd tussen de 140 en de 170 miljoen euro uitgekeerd, met het accent op de ontwikkeling van de particuliere sector, en de hervorming van het openbaar bestuur en van het justitieel stelsel.

Vlaanderen

Vlaanderen is partij bij de overeenkomst van 7 juni 2001 tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de Republiek Armenië inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen. Deze overeenkomst trad in werking op 19 december 2003.

Op het vlak van buitenlandse handel bekleedde Armenië in 2016 de 105de plaats op de lijst van Vlaamse exportbestemmingen met een totale uitvoer van 67,5 miljoen euro. De Vlaamse import uit Armenië bedroeg in 2016 bijna 38 miljoen euro, wat goed was voor een 110de plaats.

2.2. Schets van het partnerland

Algemeen

Armenië is een bergachtig land in de Zuidelijke Kaukasus. Hoewel het land geografisch gezien tot Azië behoort, beschouwt het land zich als een Europees land omwille van culturele en historische aspecten.

Na een referendum verklaarde Armenië zich in september 1991 onafhankelijk van de toenmalige Sovjet-Unie. Armenië is een unitaire staat. De huidige president is Serzj Asati Sarkisian. De president wordt verkozen voor een ambtstermijn van 5 jaar. In februari 2008 won hij de presidentsverkiezingen met de steun van de Armeens Republikeinse Partij. Hij werd in 2013 opnieuw verkozen. De tweede ambtstermijn van president Sarkisian loopt in 2018 af.

De parlementsverkiezingen van het voorjaar 2017 worden gezien als een belangrijk moment in de geschiedenis van Armenië. De volgende president zal immers gekozen worden door het parlement en niet langer rechtstreeks door de bevolking. Na deze verkiezingen zal ook de macht van de president ingeperkt worden ten voordele van de eerste minister. De huidige republikeinse regeringspartij heeft de parlementsverkiezingen gewonnen.

Buitenlands beleid

Het conflict over Nagorno-Karabach, een vooral door Armeniërs bewoonde enclave in Azerbeidzjan, zorgde voor een gespannen verhouding tussen beide landen. Sinds 1994 is er een wankel bestand, dat regelmatig geschonden wordt. In 2016 escaleerde het geweld opnieuw. Ook met Turkije zijn er al jarenlang problemen. De Turkse overheid erkent de genocide van 1915 niet en steunt Azerbeidzjan in het conflict over Nagorno-Karabach. In juli 2001 werd een officieus Turks-Armeens Verzoeningscomité opgericht.

Sinds 2001 is Armenië lid van de Raad van Europa. Armenië werd ook lid van de Wereldbank en van het Internationaal Muntfonds. Het land trad toe tot het Partnerschap voor de Vrede in het kader van de NAVO.

Sinds 2 januari 2015 maakt Armenië deel uit van de Euraziatische Economische Unie.

Economische en sociale gegevens

Het land is in belangrijke mate economisch afhankelijk van Rusland.

In het begin van de jaren negentig had Armenië af te rekenen met een zware economische crisis mede door de strijd om Nagorno-Karabach.

Armenië staat bekend om haar groenten en fruit. Sinds 1995 is de voedselverwerkende nijverheid één van de belangrijke industriële sectoren, deze neemt 37% van de bruto industriële productie voor zijn rekening. De chemische, mechanische en elektronische industrieën zijn goed ontwikkeld.

3. Inhoud

De overeenkomst is een belangrijke stap om de reikwijdte van de bilaterale betrekkingen tussen de Europese Unie en de Republiek Armenië uit te breiden. Het versterkt de politieke dialoog en zorgt voor een solide basis voor verdere economische en sociale hervormingen in het land.

De partnerschapsovereenkomst is een algemene kaderovereenkomst die drie traditionele aspecten behelst, met name het politieke, het economische en de samenwerking in verschillende andere domeinen. Daarnaast omvat de overeenkomst de politieke standaardclausules van de EU inzake mensenrechten en het Internationaal Strafhof, alsook verbintenissen in verband met de rechten van vrouwen en kinderen. Deze clausules worden gedefinieerd als essentiële elementen van de overeenkomst.

4. Procedureverloop

4.1. Gemengd karakter en ondertekening

Tijdens zijn vergadering van 24 mei 2017 legde de Werkgroep gemengde verdragen (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB), het gemengde karakter van de voorliggende overeenkomst vast. Zowel de federale overheid als de gemeenschappen, de gewesten, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschapscommissie in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest worden respectievelijk bevoegd geacht. In zijn brief van 13 november 2017 deelde de voorzitter van de ICBB aan de minister-president van de Vlaamse Regering mee dat geen enkel bezwaar werd geformuleerd, zodat het verslag definitief is goedgekeurd.

De WGV besliste ook de overeenkomst te laten ondertekenen volgens formule 3 van de ICBB, dit wil zeggen één enkele handtekening in naam van het Koninkrijk België, doch met vermelding van al de betrokken overheden onder de handtekening. Dit is de gebruikelijke formule voor de ondertekening door België van verdragen tussen de EU en derde landen.

4.2. Het advies van de Raad van State, afdeling Wetgeving

De Raad van State, afdeling Wetgeving, bracht advies uit op 26 maart 2018 met kenmerk 63.085/VR.

a. Vermelding van de Franse Gemeenschapscommissie

De Raad van State stelt, in lijn met eerdere adviezen, dat het beter was geweest om de Franse Gemeenschapscommissie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest (FGC) op te nemen in de vermelding van al de bevoegde overheden.

De stelling dat de FGC bij de ondertekening van gemengde verdragen zou moeten worden vermeld, berust niet op een juridische grond maar op een opportuniteitsoverweging. De grondslag van de vermelding van de gemeenschappen en de gewesten in de aanhef van gemengde verdragen is immers het samenwerkingsakkoord Gemengde Verdragen van 8 maart 1994 en de op grond daarvan in de ICBB uitgewerkte ondertekeningsformules. De FGC is evenwel geen partij bij dit samenwerkingsakkoord, en er is geen juridische verplichting om de FGC op dezelfde manier bij de totstandkoming van gemengde verdragen te betrekken als de gemeenschappen en de gewesten.

Artikel 167 van de Grondwet (Gw.) dat bij de totstandkoming van verdragen het beginsel 'in foro interno, in foro externo' huldigt en dat gelijktijdig met artikel 138 Gw. over de decreetgevende bevoegdheid van de FGC werd aangenomen, voorziet niet in een internationale bevoegdheid van de FGC, en de FGC is evenmin partij bij de samenwerkingsakkoorden rond buitenlands beleid. In een deel van de Franstalige rechtsleer stelt men dat dit een vergetelheid zou zijn van de grondwetgever (R. WITMEUR, *La Commission Communautaire Française: une copie à revoir pour un État fédéral achevé?*, Brussel, Bruylant, 1995, 62). De Vlaamse Regering is evenwel van oordeel dat er geen principiële bezwaar bestaat tegen een verschillende benadering door de grondwetgever van de gemeenschappen en de gewesten, die op grond van artikel 1 Gw. de constituerende delen zijn van de federale staat, en een afgeleide instantie zoals de FGC.

Een soortgelijk verschil wordt overigens ook gemaakt voor de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC). Voor de GGC werd immers een aparte regeling getroffen op grond waarvan zij wel per ordonnantie haar instemming betuigt met verdragen die betrekking hebben op persoonsgebonden aangelegenheden, maar geen machtiging tot ondertekening verleent.

Een deel van de rechtsleer analyseert het feit dat in artikel 167 Gw. geen sprake is van verdragsluitende bevoegdheden voor de FGC dan ook terecht als een verschil in behandeling gestoeld op de Grondwet zelf, die dus geen ontoelaatbare discriminatie uitmaakt in vergelijking met de gemeenschappen en gewesten (M. LEROY & A. SCHAUS; "Les relations internationales", in X, Les réformes institutionnelles de 1993. Vers un fédéralisme achevé?, Brussel, Bruylant, 1994, 40 en verder). In een eerder advies van 1998 maakte de Raad van State zelf overigens al duidelijk dat de betrokkenheid van de FGC bij de totstandkoming van gemengde verdragen niet noodzakelijk op dezelfde manier moet worden geregeld als voor de gemeenschappen en de gewesten.

De Raad spreekt in dat advies over een of andere betrokkenheid ("d'une manière ou d'une autre", advies 22.270/4 van 18 maart 1998). Het feit dat voor de GGC geopteerd is voor een andere vorm van betrokkenheid, waarbij zij geen machtiging dient te verlenen tot ondertekening en niet vermeld wordt onder de Belgische handtekening, toont aan dat er verschillende gradaties van betrokkenheid mogelijk zijn.

De stelling van de Raad dat het tot de rechtszekerheid zou bijdragen wanneer de FGC bij een gemengd verdrag onder de handtekening van België wordt vermeld, kan evenmin worden onderschreven. België is immers als staat partij bij een gemengd verdrag en ook internationaal aansprakelijk voor de naleving ervan. De gemeenschappen, gewesten en gemeenschapscommissies zijn geen zelfstandige partijen bij het gemengde verdrag in kwestie, maar komen, gelet op hun autonomie, tussen in de totstandkomings- en instemmingsprocedure. Het is evenwel de Koning die de gemengde verdragen namens België als geheel op internationaal vlak bekrachtigt (artikel 12 en 13 van het samenwerkingsakkoord Gemengde Verdragen van 8 maart 1994). De vermelding van de gemeenschappen en gewesten in de aanhef van een gemengd verdrag maakt van de gemeenschappen en de gewesten geen afzonderlijke partijen, en dient veeleer het doel van de internationale uitstraling van het federale karakter van de Belgische staat. Het is daarom verantwoord dat deze vermelding enkel betrekking heeft op de gemeenschappen en gewesten, krachtens artikel 1 Gw. de dragers van de federatie, en niet op afgeleide instanties als de gemeenschapscommissies. Er anders over oordelen zou indruisen tegen artikel 1 Gw.

b. Adviesraden

De Raad merkt op dat sinds de opheffing van de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (SARiV), er geen overkoepelende strategische adviesraad meer is die voor het geheel van de overeenkomst advies kan uitbrengen. Hij vraagt zich af of bijgevolg de verschillende materieel bevoegde adviesraden niet elk wat hun betreft advies moeten uitbrengen over het ontwerp.

De Raad deelt het standpunt niet dat dit soort akkoorden kaderovereenkomsten zijn die op zich geen gevolgen hebben voor de verschillende beleidsdomeinen en dus niet voor advies worden voorgelegd aan een andere adviesraad; aangezien bij het akkoord alleen een mogelijkheid wordt gecreëerd om samenwerking op te zetten.

Ten eerste dient aan de verschillende adviesraden over elk voorontwerp van decreet op hun domein om advies te worden gevraagd, ongeacht het belang van de wijziging. Ten tweede wijst de Raad erop dat de beslissing om een kader voor samenwerking te creëren op zich al een beleidsmatige beslissing is. Dit geldt a fortiori indien, zoals in dit geval, die samenwerking via de Europese Unie wordt georganiseerd en waarbij de verdere beleidsinvloed van de nationale overheden beperkt zal zijn. De Raad van State besluit daarom dat de materieel bevoegde adviesraden alsnog moeten worden geconsulteerd.

Het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen werd alsnog aangevraagd.

c. Multilaterale verdragen

De Raad stelt vast dat de partijen bij de partnerschapsovereenkomst zich verbinden tot samenwerking op verschillende domeinen, waarbij vaak de afspraak om verdere stappen te ondernemen tot bekrachtiging en tenuitvoerlegging van multilaterale verdragen over de betrokken aangelegenheid, de vertrekbasis vormt voor die samenwerking.

De Raad van State stelt de vraag naar de bekrachtiging door België van het 'Amendement to article 124 of the Rome Statute of the International Criminal Court', gedaan te Den Haag op 26 november 2015.

De Vlaamse Regering antwoordt dat dit tot de bevoegdheid van de federale overheid behoort. Het voorontwerp van wet houdende instemming met het amendement op artikel 124 van het Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof en de memorie van toelichting bij dit voorontwerp werden door de "Werkgroep Wetgeving" van de Interministeriële Commissie voor humanitaire recht (ICHR) voorbereid. Het administratieve instemmingsdossier wordt door de technisch bevoegde dienst van de FOD Buitenlandse Zaken, de Directie Internationaal Publiek Recht, vervolledigd zodat de parlementaire procedure kan ingeleid worden.

Bovendien engageren de partijen zich overeenkomstig artikel 9, lid 2, a), van de partnerschapsovereenkomst om "alle noodzakelijke maatregelen te nemen, gericht op ondertekening of bekrachtiging van, of toetreding tot alle relevante internationale instrumenten" inzake de strijd tegen de verspreiding van massavernietigingswapens en de overbrengingsmiddelen. De Raad merkt op dat België het 'Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons', aangenomen te New York op 7 juli 2017, niet heeft ondertekend.

De Vlaamse Regering antwoordt dat dit tot de bevoegdheden van de federale overheid behoort. Vlaanderen wordt hierover niet geconsulteerd. Wat nucleaire ontwapening betreft en het opslagen van wapens op het grondgebied van het Vlaamse Gewest, onderschrijft de Vlaamse Regering uiteraard het objectief vooropgesteld in het non-proliferatieverdrag, namelijk de uiteindelijke eliminatie van alle kernwapens in de wereld.

België behoort tot een groep van achttien landen die de zogenaamde progressieve aanpak, een combinatie van wettelijke en niet-wettelijke maatregelen, voorstaat. Minister Reynders heeft zijn standpunt bepaald tijdens een bespreking in de Kamer op 14 december 2016. Hij antwoordde toen onder meer dat België tegen de VN-resolutie inzake onderhandelingen over een kernwapenverbod gestemd heeft, omdat hij gelooft dat een dergelijke maatregel niet zal bijdragen tot de effectieve eliminatie van kernwapens. Zonder de deelname van de kernwapenstaten en zonder een betrouwbaar verificatiemechanisme zal een dergelijk verdrag niet tot de ontmanteling van zelfs één kernwapen leiden, aldus minister Reynders.

Zowel via het bereiken van gemeenschappelijke posities in de EU als via ad-hoc initiatieven met bereidwillige NAVO-partners, moet België blijven pleiten voor verdere vooruitgang in de vermindering van de bestaande strategische nucleaire arsenalen, conform de resolutie van dit Vlaams Parlement.

d. Transparantieverplichtingen

De Raad vestigt de aandacht op de transparantieverplichtingen waarin artikel 309 van de partnerschapsovereenkomst voorziet. Bij die bepaling worden bepaalde vormen van bekendmaking opgelegd die in de Belgische rechtsorde niet volledig zijn ingeburgerd. Bovendien moet al tijdens het beleidsvoorbereidende proces voldoende transparantie aan de dag worden gelegd, in het bijzonder door een *notice and comment procedure*, die aan de voorwaarden van artikel 309, lid 2, van de partnerschapsovereenkomst moet voldoen.

De Vlaamse Regering neemt akte van deze opmerking en verwijst hierbij ook naar de website waar alle beslissingen van de Vlaamse Regering (behalve de vertrouwelijke), inclusief de regeringsdocumenten die aanleiding hebben gegeven tot die beslissingen, kunnen worden geraadpleegd.

(<https://www.vlaanderen.be/nl/vlaamse-regering/beslissingenvlaamseregering>)

e. Nagorno-Karabach

De Raad stelt zich de vraag of de partnerschapsovereenkomst al dan niet van toepassing is op dat gebied. Artikel 383 van de partnerschapsovereenkomst spreekt slechts van "het grondgebied van de Republiek Armenië", en scheidt dus weinig duidelijkheid.

De Vlaamse Regering merkt op dat de Europese Unie geen centrale actor is in dit proces, maar het overlaat aan de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE), specifiek de Minsk Groep, die binnen de OVSE zoekt naar een oplossing voor het Karabach-conflict. De EU treedt hierbij ondersteunend op en pleit voor een onderhandelde politieke oplossing in overeenstemming met het internationaal recht.

De Raad merkt terecht op dat het desgevallend aan het Hof van Justitie zal toekomen om te bepalen wat de territoriale werkingssfeer van deze door de Europese Unie gesloten partnerschapsovereenkomst inhoudt op grond van de internationaal erkende grenzen van het partnerland, zoals het Hof van Justitie in recente rechtspraak heeft gedaan.

d. De Partnerschapsraad en het Partnerschapscomité

De Raad van State merkt op dat de overeenkomst voorziet in de oprichting van een aantal organen, waaronder de Partnerschapsraad en het Partnerschapscomité en dat deze beslissingsbevoegdheid hebben. De Raad verwijst hierbij naar het eerder gegeven advies met kenmerk 53.978/VR waarin de Raad aangeeft dat het noodzakelijk is om binnen België ook de nodige procedures op te zetten om de Belgische standpuntbepaling en vertegenwoordiging in deze raad en dit comité te regelen. Het huidige samenwerkingsakkoord inzake de vertegenwoordiging in de Raad van de Europese Unie van 8 maart 1994 biedt onvoldoende juridische basis.

Zoals de Raad opmerkt, moeten de vertegenwoordiging en de standpuntbepaling namens België in de Gemengde Commissie in afwachting van een samenwerkingsakkoord overeenkomstig artikel 92bis, §4bis, tweede lid, BWHI, het voorwerp uitmaken van een overleg tussen de betrokken regeringen (BWHI: bijzondere wet tot hervorming der instellingen).

In de praktijk gebeurt dit in de zogenaamde DGE-coördinatie, voorzien door het voormelde samenwerkingsakkoord inzake de vertegenwoordiging in de Raad van de Europese Unie van 8 maart 1994 (DGE: directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie). De Vlaamse Regering is vragende partij om bij herziening van dit en andere samenwerkingsakkoorden, die binnen het Overlegcomité aan bod komen, het toepassingsgebied uit te breiden naar hogervermelde organen.

e. Vereenvoudigde wijzigingen

De Raad merkt op dat het akkoord voorziet om op een vereenvoudigde wijze de bijlagen bij te werken of te wijzigen. Dit kan er toe leiden dat België gebonden wordt door dergelijke wijzigingen zonder instemming van de parlementen. Indien de Wetgevende Kamers de grenzen van de toekomstige wijzigingen kennen en uitdrukkelijk aangeven dat ze instemmen met die wijzigingen, bestaat er geen bezwaar. De Raad van State is van mening dat wat betreft de artikelen 240, lid 3, 270, lid 2, en 362, lid 8, van de partnerschapsovereenkomst, voldaan is aan de eerste voorwaarde. De Raad acht het raadzaam om de bewoordingen van het ontwerp te wijzigen. Het ontwerp moet volgens hem ook worden aangevuld met een bepaling die de regering verplicht om aan het Vlaams Parlement de wijzigingen mee te delen binnen een vastgestelde termijn. Dit zou het Vlaams Parlement de mogelijkheid bieden aan te geven dat ze een bepaalde wijziging niet goedkeurt.

Artikel 2 van het ontwerp van decreet werd aangepast door te verwijzen naar de wijzigingen die zullen worden aangenomen overeenkomstig artikelen 240, lid 3, 270, lid 2, en 362, lid 8,. Op de aanbeveling om de wijzigingen mee te delen aan het Vlaams Parlement wordt niet ingegaan: de wijzigingen zullen immers reeds in het *Publicatieblad van de Europese Unie* worden bekendgemaakt, en het akkoord voorziet niet in de mogelijkheid dat een parlement van een lidstaat zich verzet tegen de wijziging. Bovendien is het zo dat dergelijke wijzigingen normaliter zullen worden doorgevoerd om gelijke tred te houden met de ontwikkeling van de EU-wetgeving en toepasselijke normen uit internationale instrumenten die de partijen relevant achten.

f. Publicatie Belgisch Staatsblad

Tot slot merkt de Raad op dat in de partnerschapsovereenkomst wordt verwezen naar internationale regels en normen, die aldus ook verbindend worden gemaakt. Volgens vaste rechtspraak van het Hof van Cassatie, zijn, bij gebrek aan een bekendmaking in het Belgisch Staatsblad, deze bepalingen niet tegenwerpelijk aan particulieren. Deze internationale regels en normen dienen bijgevolg samen met de thans voorliggende partnerschapsovereenkomst in het Belgisch Staatsblad te worden bekendgemaakt.

De Vlaamse Regering neemt akte van deze opmerking.

Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

In zijn brief van 9 april 2018 liet de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) weten geen advies te formuleren vanuit selectiviteitsoverwegingen en omwille van de beperkte beleidsimpact.

II. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Titel I – Algemene beginselen (artikelen 1 – 2)

De doelstellingen van de overeenkomst zijn onder meer:

- het bevorderen van een versterkt politiek en economische partnerschap;
- het voorzien van een aangepast kader voor een versterkte politieke dialoog;
- het versterken van de democratie en de politieke, economische en institutionele stabiliteit in Armenië;
- het verbeteren van de samenwerking op het vlak van justitie, vrijheid en veiligheid met als doel de versterking van de rechtsstaat en het respect voor de mensenrechten en fundamentele vrijheden;
- het verbeteren van mobiliteit;
- het ondersteunen van de inspanningen van Armenië gericht op het ontwikkelen van het economisch potentieel via internationale samenwerking;
- het tot stand brengen van een versterkte handelssamenwerking;
- het vastleggen van de voorwaarden voor een nauwere samenwerking in andere gebieden van wederzijds belang.

Respect voor de democratische beginselen, mensenrechten en de fundamentele vrijheden, vormen een essentieel element van deze overeenkomst.

De partijen herbevestigen hun gehechtheid aan de principes van een vrije markteconomie, duurzame ontwikkeling, regionale samenwerking en effectief multilateralisme. Daarnaast hechten zij ook belang aan de beginselen van goed bestuur en hun internationale verplichtingen en verbinden de partijen zich ertoe te strijden tegen corruptie, de verschillende vormen van transnationale georganiseerde criminaliteit en terrorisme en de verspreiding van massavernietigingswapens.

Titel II – Politieke dialoog en hervorming, samenwerking op het gebied van het buitenlands- en veiligheidsbeleid (artikelen 3-11)

Deze titel voorziet het intensifiëren van de politieke dialoog en de samenwerking. De dialoog heeft onder meer tot doel het politiek partnerschap te verdiepen, internationale stabiliteit en veiligheid te bevorderen, een antwoord te bieden op globale en regionale uitdagingen en bedreigingen, vrede, veiligheid en stabiliteit te bereiken in Europa en het respect voor de democratische beginselen, de rechtsstaat en goed bestuur, de mensenrechten en de fundamentele vrijheden te versterken.

De partijen zetten zich in om conflicten te voorkomen en een vredescultuur te bevorderen. Zij erkennen dat de ernstige misdrijven waarmee de internationale gemeenschap wordt geconfronteerd niet ongestraft kunnen blijven en trachten dan ook een vruchtbare dialoog te voeren over universele onderschrijving van het Statuut van Rome van het Internationaal Strafhof. Daarbij wordt ook aandacht geschonken aan de bestrijding van de verspreiding van massavernietigingswapens en hun overbrengingsmiddelen, de aanpak van de illegale handel in de handvuurwapens en lichte wapens en de strijd tegen het terrorisme.

Titel III – Recht, vrijheid en veiligheid (artikelen 12 - 21)

In deze titel komen de volgende thema's aan bod: respect voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, bescherming van persoonsgegevens, samenwerking op het vlak van migratie, asiel en grensbeheer, verkeer van personen en readmissie, de strijd tegen de georganiseerde misdaad en corruptie, illegale drugs, de strijd tegen witwaspraktijken en terrorismefinanciering, samenwerking in de strijd tegen terrorisme, juridische samenwerking en consulaire bescherming.

Titel IV – Economische samenwerking (artikelen 22 - 35)

Deze titel bevat hoofdstukken inzake samenwerking met betrekking tot het voeren van een economische dialoog, het beheer van de overheidsfinanciën en financiële controle, de belastingen en de statistieken.

Titel V – Ander samenwerkingsbeleid (artikelen 36 - 112)

De titel bevat 23 hoofdstukken die gewijd zijn aan samenwerking inzake vervoer, energie met inbegrip van nucleaire veiligheid, leefmilieu, klimaat, industrie- en ondernemingsbeleid, vennootschapsrecht, boekhouding, boekhoudkundige controle en corporate governance, financiële diensten, de informatiemaatschappij, toerisme, landbouw en plattelandsontwikkeling, visserijbeleid en maritiem beleid, mijnbouw, onderzoek, technologische ontwikkeling en demonstratie, consumentenbeleid, werkgelegenheid, sociaal beleid en gelijke kansen, volksgezondheid, onderwijs, opleiding en jeugd, cultuur, audiovisueel en mediagebied, sport en fysieke activiteiten, maatschappelijk middenveld, grensoverschrijdende en regionale samenwerking en civiele bescherming.

Titel VI – Handel (artikelen 113 - 282)

Deze titel bevat 13 hoofdstukken. De partijen streven naar de bevordering van de verdere ontwikkeling en diversifiëring van hun handelsbetrekkingen en naar betere voorwaarden voor markttoegang door het afschaffen van handelsbelemmeringen.

De samenwerking heeft betrekking op douanekwesties, technische handelsbelemmeringen, sanitaire en fytosanitaire aangelegenheden, de dienstensector, vestigingen en e-handel, lopende betalingen en verkeer van kapitaal, de bescherming van intellectuele eigendomsrechten, overheidsopdrachten, handel en duurzame ontwikkeling, en mededinging. Daarnaast bevat deze titel ook hoofdstukken over aanvankelijke bepalingen en definities, transparantie en regeling van geschillen.

Titel VII – Financiële bijstand en antifraude- en controlebepalingen (artikelen 283 - 301)

Armenië zal financiële steun van de EU ontvangen uit bestaande mechanismen en instrumenten. De prioriteiten worden opgenomen in indicatieve programma's. De steun wordt toegekend in samenwerking met andere donoren en internationale financiële instellingen en overeenkomstig de algemene beginselen van doeltreffendheid van hulp. De overeenkomst bepaalt ook dat de EU en Armenië doeltreffende maatregelen zullen nemen om fraude, corruptie en andere illegale activiteiten te voorkomen en te bestrijden.

Titel VIII – Institutionele, algemene en slotbepalingen (artikelen 302 - 326)

De dialoog tussen de partijen wordt gevoerd op verschillende niveaus: de Partnerschapsraad, het Partnerschapscomité, subcomités en andere organen, een parlementair Partnerschapscomité en een platform van het maatschappelijke middenveld.

Verder zijn onder meer bepalingen opgenomen over toegang tot de rechtbanken en administratieve organen, veiligheidsuitzonderingen, een non-discriminatieclausule, geleidelijke en dynamische aanpassingen van wetgeving, monitoring en evaluatie van die aanpassingen, beperkingen bij financiële problemen, belastingen, bevoegde autoriteiten, geschillenregeling, het vervullen van de verplichtingen en maatregelen bij het niet vervullen ervan, relatie tot andere overeenkomsten, definitie van partijen, territoriale toepassing, het neerleggen van de akten, de voorlopige toepassing en authentieke teksten.

De overeenkomst werd gesloten voor een onbepaalde duur en treedt in werking op de eerste dag van de tweede maand volgende op de datum waarop de laatste partij de andere partij in kennis heeft gesteld van de voltooiing van de daartoe vereiste juridische procedures.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS